

La tesi doctoral de Llorenç Gelabert aprofundeix en l'aportació pedagògica de Baltasar Bibiloni en el camp de l'ensenyament musical

La recerca *Baltasar Bibiloni i la seva aportació a l'ensenyament musical a les Balears*, defensada a la Universitat de les Illes Balears, destaca la tasca d'aquest mestre de mestres com a pioner en la introducció dels corrents de l'avantguarda europea en la metodologia i la didàctica dels ensenyaments musicals

Palma. Juliol de 2012

La tesi doctoral de Llorenç Gelabert Gual analitza i descriu les aportacions del pedagog i compositor mallorquí Baltasar Bibiloni i Llabrés. La recerca *Baltasar Bibiloni i la seva aportació a l'ensenyament musical a les Balears* destaca la tasca d'aquest mestre de mestres com a pioner en la introducció dels corrents de l'avantguarda europea en l'àmbit de la metodologia i la didàctica dels ensenyaments musicals. La tesi doctoral de Llorenç Gelabert l'ha dirigida el doctor Bernat Sureda, catedràtic de Teoria i Història de l'Educació del Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques de la UIB.

L'investigador Llorenç Gelabert, autor de la tesi. Foto: UIB

La tasca de Baltasar Bibiloni (Binissalem, 1936) com a mestre de futurs mestres a l'Escola de Formació del Professorat d'EGB de Palma i posteriorment a la Universitat de les Illes Balears, esdevingué pionera quant a metodologia i didàctica dels ensenyaments musicals al nostre país. Tot plegat tingué lloc en una conjuntura de canvis socials i polítics que també afectaren l'àmbit educatiu.

L'aportació personal de Bibiloni rau en la utilització de la cançó tradicional de les Illes Balears com a eix vertebrador de l'ensenyament i l'aprenentatge musicals. Aquesta iniciativa es veurà complementada amb tot un seguit de composicions creades al voltant d'aquesta idea pedagògica. El seu llegat compositiu es basarà en arranjaments i adaptacions de cançons tradicionals de les Illes Balears i textos d'autors catalans. Alhora, Bibiloni enfocarà tots aquests elements esmentats cap al terreny de la interpretació col·lectiva, en aquest cas el cant coral. La seva tasca dinamitzadora i de direcció de corals completa aquest triumvirat d'aportacions objecte d'anàlisi en aquesta tesi doctoral.

La intenció de la tesi de Llorenç Gelabert, en definitiva, no és altra que aprofundir en aquest llegat i aquestes aportacions del pedagog i compositor binissalemer. No s'ha pretès, en cap cas, adjudicar-li la creació d'un mètode de nova fornada o pioner en la matèria, emperò sí que se'l fa responsable de l'adaptació a la realitat de les Illes Balears d'unes idees pedagògiques concretes i provinents de l'avantguarda europea, elaborant alhora unes pautes d'acció envers aquestes, que s'han analitzat i descrit al llarg d'aquest estudi.

El pedagog i compositor Baltasar Bibiloni.

*Fotografia dels components de la Coral
Aubada de Monti-sion, els anys 70.*

*Imatge d'un concert de l'Escolania dels
Blauets de Lluc. Anys 90.*

Més enllà de l'obra compositiva i l'aportació pedagògica de Bibiloni esmentades, l'element reivindicatiu i de reclam d'un major reconeixement de l'ensenyament musical per part de les institucions educatives d'aleshores es farà molt present en la seva trajectòria. Aquest component reivindicatiu que palesa explícitament Bibiloni en els seus escrits, apareix de forma intrínseca en la seva tasca docent diària i quotidiana. Entre d'altres iniciatives, no vacil·larà a l'hora de criticar la situació de la música a l'escola d'aleshores, tot elaborant unes propostes de millora envers la seva aplicació. Posarà especial èmfasi també en la importància de les aptituds i competència del col·lectiu de mestres encarregats d'impartir l'ensenyament de la música a les escoles d'infantil i primària vers un ensenyament de qualitat. Aquests i altres aspectes que envolten l'ensenyament de la música són presents i tractats de forma acurada a l'estudi.

Base de dades

La catalogació de l'obra completa de Baltasar Bibiloni esdevé una de les aportacions més innovadores d'aquesta tesi doctoral, pel que fa a l'ús de les noves tecnologies. I ho és tant pel fet de facilitar l'accés a la totalitat de l'obra de l'autor com per la possible projecció futura d'aquesta base de dades a obres d'altres autors en l'àmbit de la pedagogia musical o de música coral en general. La idea d'elaborar el catàleg a partir d'un format o suport informàtic parteix de la premissa de facilitar el màxim d'informació de cada obra, fent-ho alhora de forma ràpida i senzilla.

Des d'aquesta base de dades es podrà accedir a obres concretes de Baltasar Bibiloni a partir d'uns criteris musicals preestablerts. L'usuari podrà establir una recerca a partir del títol de l'obra, l'agrupació vocal-instrumental per a la qual està escrita, l'estil, etc. Alhora podrà visualitzar la partitura de l'obra sencera o una part d'aquesta. En totes les obres de les quals es disposi d'enregistrament o qualche format d'àudio se'n podrà escoltar un fragment a partir de la fitxa de l'obra. La base de dades permet, en definitiva, un accés ràpid a un tipus d'obra determinada, segons l'interès de l'usuari. Per l'estil compositiu de Baltasar Bibiloni, el catàleg pot resultar especialment útil tant a professionals de l'ensenyament musical, ja sigui a l'educació primària, secundària o a escoles de música, com a directors de cor, tant infantils com d'adults.

Referència de la tesi

Títol: Baltasar Bibiloni i la seva aportació a l'ensenyament musical a les Balears

Autor: Llorenç Gelabert Gual

Programa de doctorat: Investigació i Innovació en Educació

Àrea de coneixement: Didàctica de l'Expressió Musical

Departament: Departament de Pedagogia i Didàctiques Específiques

Director: Bernat Sureda Garcia

Qualificació: Excel·lent cum laude

Membres del tribunal

President

Dr. Antoni J. Colom Cañellas
Departament de Pedagogia i Didàctiques
Específiques
Universitat de les Illes Balears

Vocals

Dr. Joaquim Miranda Pérez
Departament de Didàctica de l'Expressió
Musical, Plàstica i Corporal
Universitat Autònoma de Barcelona

Secretari

Dr. Arnau Reynés Florit
Departament de Pedagogia i Didàctiques
Específiques
Universitat de les Illes Balears

Dr. Josep González-Agapito
Departament de Teoria i Història de l'Educació
Universitat de Barcelona

Dra. Rita Ferrer i Miquel
Departament de Didàctiques Específiques
Universitat de Girona

Publicacions relacionades

- GELABERT GUAL, L. «Catàleg de l'obra musical de Baltasar Bibiloni». *XIV Trobada de Documentalistes Musicals i XIV Simposium sobre els Orgues Històrics de les Balears-Col·lecció Estudis Musicals*, Santuari de Consolació de s'Alqueria Blanca-Santanyí (novembre, 2007), pàg. 209-220.
- GELABERT GUAL, L.; REYNÉS FLORIT, A. «La canción popular como fundamento del aprendizaje musical: el caso de Mallorca», *DEDICA. Revista de Educação e Humanidades* [Coimbra], núm. 3 (març, 2012), pàg. 287-302.
- GELABERT GUAL, L. «Aproximació històrica, social i metodològica als Cursos de Música de la Universitat de les Illes Balears». *IN. Revista Electrònica d'Investigació i Innovació Educativa i Socioeducativa* [Palma], núm. 3 (en premsa).
- GELABERT GUAL, L.; MIRANDA PÉREZ, J. «Baltasar Bibiloni: pedagogía musical y canción popular en lengua catalana». *Revista Música y Educación* [Madrid] (en premsa).
- GELABERT GUAL, L. «Dues iniciatives en l'àmbit no formal de l'ensenyament musical a Mallorca (1977-1995)». *Revista Educació i Història* [Barcelona] (en premsa).